

ОСМИСЛЕННЯ ФЕНОМЕНА ТІЛЕСНОСТІ У КУЛЬТУРОЛОГІЧНОМУ ВИМІРІ

У статті аналізується культурологія тілесності та субкультури тіла. Зокрема, йдеться про мову тіла, особливості жестів і поз. Особливу увагу відведено культурології тілесності як невід'ємній складовій культури і буття. На думку автора, доцільно не тільки вивчати питання тіла як такого або проблеми тілесності у цілому, а й досліджувати окремі субкультури, пов'язані з тілом, до яких можна віднести культуризм, атлетизм, явища моди (стандарти, моделі, анорексія тощо).

Ключові слова: *культура, субкультура, культурологія, субкультура тіла, краса тіла, естетика, мова тіла, жести, пози, категорії естетики, піднесене, прекрасне.*

У наш час проблема тілесності у культурологічному вимірі постає як актуальна, у тому числі у контексті інформації щодо трансплантації мозку, роботизації тілесності, змін зовнішнього вигляду людей і дивних нетрадиційних форм їх буття (розморожування, клонування, "виращування" клітин та навіть частин тіла тощо). Переважна більшість людей не можуть бути байдужими до різних "тілесних" питань і проблем [18; 21]. Йдеться, наприклад, про різні хвороби тіла, важкі стани (переохолодження, надмірна засмага, сонячний удар тощо); травми (переломи, важкі падіння, попадання під колеса тощо) [5; 9; 19; 20; 28; 36; 37]; стан, можливості та інші показники тіла після катування, знущання, надмірного випробування тощо [18; 19; 20].

До питань субкультур тілесності у контексті культури побіжно звертались окремі вітчизняні та зарубіжні науковці: Д. Виговський, Н. Денісова, Д. Донських, В. Дрьомін, Ю. Дубягін, І. Карпец, Д. Корецький, І. Костира, С. Кузьмін, Д. Лі, Д. Лихачов, В. Нікітин, В. Пирожков, М. Шакір'янов, В. Шакун та інші [1–37]. Розмежування понять "тіло" і "тілесність" особливу увагу приділив О. Лосев, у ХХІ ст. – В. Нікітин [15] та деякі інші, менш відомі, російські дослідники [1; 5; 6; 27; 28; 29]. Чимало для дослідження тілесності зробили такі відомі українські професори, як Ю. Легенький [9; 10; 11], М. Поплавський [17], Є. Рой (при дослідженні реакції тіла на певні культурні події) [25], І. Костира (переважно у контексті загальних політико-культурологічних міркувань) [7, 10–21]. Окрема проблема – розгляд тілесності у філософському дискурсі [5; 15] та у юридичній рефлексії (переважно у кримінологічному та у теоретико-методологічному контексті) [32, 134–213; 33; 34, 213–289; 35]. Втім, значного поширення дослідження субкультури тілесності у культурологічному вимірі поки що не набуло [2; 4; 6; 19; 20], хоча феномен тілесності згадується (хоча б побіжно) у багатьох російських дослідників (Л. Воронкова, Н. Глотов, М. Євзлін, О. Костюков, Г. Зверева, В. Зінченко, Д. Лихачов, Р. Маслов, П. Тищенко, Л. Фадеєва) [6; 12; 28], все ж у культурологічному сенсі це явище заслуговує на значно більшу увагу. Досліджуючи концепт "тілесність" у різних вимірах та роль і значення тілесності у різних парадигмах, слід окрема виділити праці таких вчених, як І. Биховська (проблеми соціокультурного та часового простору й аксіологія тіла) [2; 3; 4], В. Круткін (питання онтології людської тілесності у контексті філософії культури) [8], В. Подорога (філософська антропологія з акцентом на феноменологію тіла) [16], Т. Ребеко (аспекти різної репрезентації тіла) [22; 23; 37], Я. Чеснов (рефлексії тіла з точки зору етнології) [30; 31] та С. Яременко (співвідношення людської зовнішності у культурі) [36].

Мета статті – осмислення тілесності у культурологічному сенсі, розгляд культурних та естетичних особливостей людського тіла, аналіз окремих модусів та домінант тілесності.

Завданнями дослідження постають питання про відносну доцільність застосування поняття "субкультура" до царини окремих суб'єктів та їх атрибутів на прикладі "трансформованої" тілесності (культуристи, клієнти пластичної хірургії, різні трансформатори тіл тощо). Адже тіло є складним явищем з різноманітним власною специфікою (природний розвиток і занепад, хвороби, пограничні та інші "неприродні" стани тощо), а тілесність як унікальне явище і соціокультурна домінанта може викликати культурологічні, філософські та інші дискусії (як своєрідна, але усе ж таки похідна проблема феномена тілесності).

Кожне тіло унікальне і має неповторний потенціал, специфічну програму, можливості, здібності тощо. Проте кожне тіло має і свої індивідуальні варіативні особливості для формування і розвитку (фізична культура, рухи, комплекси тощо) або занепаду і деградації (алкоголь, наркотики тощо).

Через тіло ми сприймаємо усю інформацію, якою ми обмінюємось з зовнішнім світом через "свій сенсорний досвід" [1, 50], адже свідомість і тіло – частини єдиної системи" [1, 334].

Кожне тіло – це закрита (обмежена у часі, просторі, можливостях тощо) і відкрита (для розвитку, вдосконалень, модифікацій тощо) система. Кожен має вибирати (виходячи з власного потенціалу (вихідні дані тощо), враховуючи свої можливості та неповторні індивідуальні особливості), яке хоче мати тіло: міцне чи слабе, худе чи товсте, дрябле або мускулисте тощо. Цей вибір з часом зменшується унаслідок вікових та життєвих змін (час, спосіб життя, рід праці тощо). Тіло і його вік – це особлива тема. Кожен період життя має свої особливості ("плюси" і "мінуси") у співвідношенні з тілом. Кожне тіло старіє, зношується, слабшає. І це усталений процес, незважаючи на особисту тілесну неповторність. Тілесна неповторність не заважає виробляти усталені межі прекрасного, величного, великого і чудового. Всі вони є не лише відносними, але і "хибними" (відносно інших, попередніх та майбутніх) й "помилковими" (стосовно взірців деяких інших народів).

Естетичні ідеали у добу давньої Греції і давньої Русі не були тотожними. Ідеал дівчини доби бароко і доби ренесансу – це різні еталони жіночого тіла. Щоправда, як правило, під красивим тілом малось на увазі молоде тіло, хоча інколи не менше захоплення викликали і старі "тілеса" (японська естетика сабі, наприклад, візуальні ряди кінематографу Куросави). Бували і не менш дивні речі: "Як же уявляється ідеальна, космічна фігура? По-перше, тут діє принцип ідеалізації, тіло ідеалізується, доводиться до завершеної повноти кожного елементу, кожної форми тіла. По-друге, обирається краща із різних форм. Саме такий живіт, саме така форма грудей, саме така шия є ідеал. Тут наявний міметизм – уподібнення реальності і її ідеалізація, яка виникає на основі платонівських тіл. Платонівські тіла – сфайрос – образ космосу, шар, циліндр, трикутник тощо. Так виникає космічне тіло. Це – завершена повнота, яка вже не потребує одягу. Цікаво, що в гімназії хлопчики ходили оголеними. Героїв теж малювали оголеними. Весь пантеон богів малювали оголеним" [11, 49]. Це питання філософії, естетики, моралі (відданість, щирість, послідовність), нарешті це проблеми уподобань і смаків (певних субкультур) тощо.

Можлива напівмонстризація, мутація та трансформація людства призводитиме до того, що виникатимуть квазілюдство, паралюдство, штучне, електронне, біометричне і трансгенне людство. Звідси – напівлюди, людиноподібні роботи, кіборги, аватари, біонічна і кібернетична людини, андріди й геноїди, термінатори, імплантати-гібриди, різні "омари", чипоноси, чудовиська тощо. А тому й відповідні субкультури (синтолова і т.д.) та інші розлади природи та особливостей людської тілесності з подальшим виникненням постлюдства (у тому числі нелюдства, антилюдства тощо). Тілесність як унікальне явище і соціокультурна домінанта може викликати культурологічні, філософські та інші дискусії як своєрідна, але похідна проблема феномена тіла, проте вона викликає значні дискусії та заслуговує на об'єктивні, всебічні та ґрунтовні дослідження. Важко не погодитись з тим, що "тіло – завершений механізм у якому все стоїть на своєму місці з точки зору біомеханіки і розгортання ступенів свободи" [11, 35], але субкультури трансгуманістів та ідеї модифікації тілесності та розуму заслуговують на увагу та дослідження. Особливо важливим нам уявляється звернення до передового китайського досвіду початку ХХІ ст. (генна інженерія, евгеніка тощо), проте домінувати повинні традиційні норми, ідеали та цінності. І що принципово важливо, то це те, що: "Тіло, яке стікає, бажає бути безсмертним, в культурі ніколи не дорівнює реальному тілу" [10, 47]. Святість тіла – це не лише мощі святих, хоча саме мощі мучеників давнини і вітчизняних подвижників (преподобних, праведних, блаженних та інших численних святих) є наочним взірцем шанобливого ставлення християн до трансформованої і вдосконаленої плоті. Історично, "у християнстві тіло – це святиня, це цілісність Всесвіту" [9, 50].

Аскети і герої духу ніби протистоять у тому числі і тілам розбещеним та безсоромним подобам (навіть "тушкам") "людей" – "...людина ніколи не переставала бути твариною. Це не ангел, не бог... вона є специфічна тварина – символічно означена" [9, 65]. Логічно, що постає питання: "Як одягнути людину-машину, людину-автомат, бездушну субстанцію, людину-манекен, або як її роздягнути? Всі ці одягання, роздягання є метаморфозами тілесності культури, коли ми розшукуємо справжнє, реальне тіло і замість нього знаходимо машину, залізо, знаходимо замість серця мотор... Це і є ХХ століття" [9, 59].

У культурологічному дискурсі необхідно осмислити феномен тілесності як своєрідну домінанту, а вже від цього феномена починати аналіз і субкультури тілесності у її різних видах та проявах. Субкультури тілесності є явищем тіла, проте не лише: вони поза тілом (поза тілесністю) та над тілом. "Краса як метаморфоз, констеляції тілесності культурних форм надають можливість побачити тіло як особливу цінність, як космос. Морфогенез вже відсувається як самодостатня предметність в безкінечність. Перевтілення форм стає зайвим, тому що становлення космоморфогенезу це і є вічне перевтілення. Стихія оновлення моди теж відбувається як певний метаморфоз тілесних імплікацій. Якщо ми

визначаємо метаморфози тілесності як реалії культури, то знаходимо певну межу і фіксуємо перехід цієї межі" [11, 70]. Субкультури тілесності – це всі зв'язки, прояви та впливи тіла (одяг, прикраси, образ тіла, усе, що доповнює його, комплекс "другого тіла" тощо). Питання образу тіла та образності тілесності (потребують глибокого дослідження і розмежування) – це складна тема, яка пов'язана з проблемами субкультур тіла і тілесності, як і інші суміжні питання (як і ідеал тіла тощо). Водночас, само лише тіло має чимало критеріїв, напрямів і шкіл для його вивчення. Культурологічний аналіз має спочатку акумулювати, узгодити та систематизувати хоча б основні з них. Щоб зрозуміти усю складність тілесності, подивимось спочатку на сам феномен людського тіла.

Тіло людини може мати суто медичні критерії, які має враховувати у тому числі і культурологія. Людське тіло – це м'язи, кістки і шкіра, білки, жири і вуглеводи, тканини, суглоби, клітини тощо. Медичні критерії є підвалиною для багатьох питань. Вони, стосовно людського тіла взагалі і тіла конкретної людини зокрема, багато у чому є визначальними [18]. Медичні критерії обумовлюють його потенціал (здаємо олімпійські досягнення сторічної або тридцятирічної давнини і сьогодення), реальні просторові, часові та інші можливості, які сприяють оздоровленню та зміцненню. Недарма поширеним є давній вираз: "У здоровому тілі здоровий дух". Здаємо значення людського тіла та його навантаження й потреби (не лише естетичні або медичні) з давніх часів до сьогодення [18; 19].

Субкультури тілесності за тисячоліття зазнали суттєвих видозмін. Вони зазнали суттєві трансформації. Проте, людині ХХІ ст., подібно до давніх греків, не буде зайвим зайнятись плаванням, гімнастикою, боротьбою, музикою, танцями тощо. Все це і тоді, і зараз має сприяти оздоровленню, зміцненню, вдосконаленню і, врешті-решт, й прикрашенню як тілесності, так і людини у цілому. Тут мимоволі напрашується примітивне уточнення про те, що без тіла немає людини, а тіло (і не лише його найважливіші частини) є важливою, невід'ємною складовою людини. Згадуючи будь-яку людину, перед нами постає саме її тілесний вимір, її плотський образ. Здорове тіло – це, доволі часто, красиве тіло. Це своєрідне судження неодноразово піддавалось сумніву, проте, у цілому, це твердження багато у чому є універсальним. Хворе тіло – це проблема. Але щоб зрозуміти діалектичний зв'язок краса-здоров'я, ми маємо усвідомити, що кожна людина індивідуальна. І тут мають застосовуватись вже й інші наукові підходи [19]. Наприклад, серед підходів з інших наук можна використати дані траєктології. У кожного індивідуальні не лише відбитки пальців, радужна оболонка очей, форма вух тощо, але кожне тіло є неповторним, жодне з десь (більше?) 95 млрд тіл, які були і є за історію людства, не дублювалось. Не було і немає двох однакових індивідів, але ми всі люди, а тому близькі один до одного, подібні і тотожні.

Дієти, незначні натуральні допінги, обмеження у їжі та подібні практики є корисними у певних межах, але, перетворюючись у самоціль, вони можуть нести і шкоду (малолітнім, вагітним, хворим, старим і т.д.). Тіло стає слабким, кволим, а беручись за це кволе тіло, внаслідок його ослаблення, це тіло можна з необережності пошкодити, навіть "зламати". Так, "...антропоморфізм існував споконвіку, але його ніхто не помічав. На тіло наносили шрами, татуювали, фарбували" [11, 64] і навіть більше – "спокуса деформувати тіло як антропоморфний канон, членувати, фрагментувати його проходить через всю історію культури" [11, 64]. Тим не менш, субкультура тілесності є позитивним і конструктивним явищем, крім її окремих, збочених форм і деструктивних проявів. Щоб не було проблем із зіпсованими формами субкультури тілесності, потрібен науковий підхід до неї (він може включати різні наукові напрями, серед яких домінуватиме культурологічний).

Навіть у солідній науково-популярній і популярній літературі можна прочитати, зокрема, таке: "У кріосховищі під Москвою у рідкому азоті чекають кращих часів тіла трьох українців. Їх родичі впевнені, що настане час, коли наука дозволить оживити близьких" [24, 40]. Вже вирощують специфічні штучні органи. "У США бум кріоніки прийшовся на 70-ті. Після виходу книги "Перспективи безсмертя", у якій була описана можливість заморозки тіла, а потім його відновлення, в Америці почали створювати кріосховища. Але багато тіл, які були розташовані у рідкому азоті, з часом прийшлося розморозити та поховати. Процедура виявилась не з дешевих" [24, 40]. "Зараз у США кріоніку важко назвати популярною. У двох найдавніших кріофірм Alkor і Cryonics Institute, за даними російської компанії "Кріорус", всього 178 клієнтів" [24, 40].

На початку ХХІ ст. Україна, як і Росія, переживає збільшення інтересу до кріоконсервування після смерті. У підмосковному Алабушево вже вісім років працює кріосховище. Серед тіл, які зараз там знаходяться є тіла й з України [24, 40]. У Підмосков'ї "після необхідної підготовки" тіло розташовують "у камері з рідким азотом. Як переконують у "Кріорусі", у таких умовах тіло може зберігатись сотні років. За договором, воно буде там знаходитись 99 років з автоматичним продовженням строків. За цей сервіс родичі покійного заплатили 30 тис. доларів. Утричі дешевше обійшлося би зберігання мозку. Але це для клієнтів, які вірять, що, до того часу, коли будуть розроблені технології

оживлення, вчені навчаються вирощувати штучні тіла. І вже в них будуть пересаджувати оживлений мозок" [24, 40–41]. Від 28 до 150 тисяч доларів коштує кріозберігання тіла у США [24, 41]. Розвиваються певні "продвинуті" (у тому числі модернові) субкультури.

Виникли своєрідні нановіруючі зі своєю субкультурою, які намагаються обґрунтувати свої переконання розвитком НТП. "Теоретично вже зараз можна підключити мозок людини до комп'ютера. Таким чином, наприклад, зберігши інтелектуальне життя тяжкохворого", – міркує голова "Кріорус" Данила Медведєв" [24, 41]. "30-річний футуролог з дипломом МВА відомий у Росії не лише як кріоніст, але і як один з лідерів трансгуманістичного руху. Ця філософська течія стверджує, що людина еволюціонує за допомогою технологій, фактично зрешучуючись з ними. У недалекому майбутньому, за прогнозами трансгуманістів, люди активно почнуть вставляти чіпи у тіла. А приблизно до 2050 року з'являться перші постлюди, які володітимуть надздібностями та видозміняться до непізнаваності... за допомогою нанотехнологій, надлюди зможуть вирішити проблеми старіння і смерті. І знайдуть спосіб повернути до життя колись заморожених предків... Данила Медведєв не приховує, що фірма "Кріорус" створювалась для внутрішніх потреб російських трансгуманістів. Деякі з них до появи офіційного кріосховища берегли мозок родичів у звичайних холодильниках. І зараз у сосудах з рідким азотом немає випадкових "клієнтів". Усі вони – родичі віруючих у прогрес трансгуманістів. Їх рух мало чим відрізняється від релігійного культу... у трансгуманістів головне – віра... у прогрес і науку" [24, 41].

Згадаємо окремі кроки на шляху становлення цієї субкультури: "1967. Кріоновано першу людину у світі – померлого від раку 73-річного професора психології Джеймса Бедфорда. Заморозка відбулась у Глейленде (Каліфорнія, США). 2002. У Британії народилась дитина, яка була зачата за допомогою сперми, яка знаходилась у стані заморозки 21 рік... 2008. Ізраїльські вчені пересадили печінку свині, яка була розморожена після глибокої заморозки. Пересаджений орган функціонував протягом двох годин..." [24, 41]. Разом із цим, "ніяких гарантій, що завдяки прогресу повернення стане можливим, у них, безперечно, немає. Більше того, вони чудово проінформовані, що вчені навіть не ведуть дослідження у цьому напрямі" [24, 42]. Цікаво, що "директор Інституту проблем кріобіології і кріомедицини Валентин Грищенко також вважає ідею кріонування тіла безперспективною. Кожній тканині і органу, за його словами, потрібен свій режим заморозки. А кріоніка використовує один температурний режим для всього тіла. "Ми зараз б'ємось над тим, щоб хоча б нірку заморозити так, щоб її можна було розморозити за необхідності. І не вдається. Тому що ниркові каналця та кровоносні суди мають різні режими охолодження", – пояснює він" [24, 42]. Тема ця знайшла відображення і у кіно, наприклад: "Заморожений" (Франція, 1969), "Втеча містера Мак-Кінлі" (СРСР, 1975), "Секс місія" (Польща, 1984), "Остін Пауерс: Міжнародна людина-загадка" (США) і ін. Не є дивною "втекти від затасканого і по-побутовому брудного слова "еротика", багато (дослідників – прим. В.Р.) надають перевагу розмовам про еротологію" [11, 156], а тому розвивається "естетика як еротологія" [11, 156–174]. Ширше постають, зокрема, "естетика зла" [11, 401–421], "естетика свободи" [11, 421–439], "естетика рабства" [11, 439–455], "естетика дива" [11, 510–527], "естетика як пластична анатомія" [11, 136–156], "естетика як теологія" [11, 40–62], "естетика як феноменологія" [11, 81–103]. Є своя естетика і у вегетаріанства [21].

"Машина бажань" переймає на себе функцію існування людини, адже людини як цілісного світу вже не існує. "Як одягнути манекен? А ніяк, на нього просто потрібно класти одяг, манекен не одягають взагалі, бо він не має функцій одягнутої людини. На ньому відбувається механізм технологічного опрацювання одягу... Тіло знищується як культурна даність, це вже даність технології, даність механізму формотворення. Манекен – це аналог тіла, машина тіла, механізм тіла, але не тіло як таке. Тобто ми маємо велику дивну стратегію космізації тіла, його декосмізації, руйнування і вертуалізації" [11, 60].

"Вся метрика тілесності набирає свої темпоральності культурних трансформацій та розгорнутого вигляду в контексті ідеалу людини доби. Адже ми маємо незмінний антропометричний канон, який можна розуміти як надзасаду або передумову формотворення, що приймає на себе культурні форми" [11, 61]. Як відомо, метричний підхід надає перевагу просторовим критеріям, у різних просторових величинах по-різному минає час та різні процеси (у тому числі у людських організмах). Проте ми не будемо вдаватись у різні надприродні та неприродні стани тіла (невагомість, гіпнотичні явища, левітація й інші прояви пересилення гравітації та матерії тощо) і навіть у звичайні несвідомі стани (сон, ейфорія, крайні форми депресії тощо).

Можна сміливо нагадати загальновідому аксіому: у різні часи і у різних народів були різні критерії, вимоги та ідеали до субкультури тілесності. Згадаємо Нефертіті і Клеопатру, Венеру Мілоську тощо. Їх можна порівняти з сучасними еталонами жіночої краси (зокрема усталеним стандартом

початку ХХІ ст. – 90×60×90). Цей стандарт є для деяких настільки умовним і навіть зухвалим, що його жартома намагаються розшифрувати як вага, вік і ріст. Але у різних обставинах і у різних часових просторах переважна більшість людей враховувала той простий і необхідний чинник, що тіло завжди потребує (незалежно від рівня своєї досконалості, краси і довершеності) уваги і піклування. Щоправда, у певних (перебільшених) обставинах, тіло викликає ще й захоплення і обожнення.

Субкультура (а краще субкультури) тілесності є більш вагомим, складним, багатобарвним, багатовекторним, багатомодульним, всебічним, всеохоплюючим явищем, ніж само тіло. Хоча субкультури самого тіла (рухи, пози, жести тощо) є різноманітними, краще на усіх дрібницях не зосереджуватись, бо іноді за другорядним (чи навіть третинним) втрачається головне, найважливіше [13; 14]. Хіба можна порівняти ідеали селянської побутової та шляхетної придворної субкультур? Чи навіть більш близьких субкультур військових і службовців? Можна без перебільшень зазначити, що мінливість та сталість естетики тілесності (тіла та його трансформацій з метою надання йому більшої привабливості у вигляді розкішного одягу, дорогих прикрас тощо), а ширше – культури тілесності обумовлені, як мінімум, культурно-історичними обставинами та конкретно-просторовими чинниками [13, 18–22]. Це одне з пояснень, чому культурологічний підхід до субкультур тіла і тілесності має бути комплексним. "Тіло як культурний феномен є даність певного простору культури, часу, даність культури, але воно знаходиться на перерізі різних субстанцій – співбуття соціальних, космологічних, морфологічних настанов. Тіло є соціальною настановою, психічною настановою, пластикою. Все це говорить, що тіло, як досить складна реальність, так чи інакше описується культурою, репрезентує внутрішні переживання" [11, 55].

"ХІХ століття дало світу тіло бажань, тіло характеру, тіло, яке означало свідомість, світ переживань. Навіть всі романи так побудовані... (...) Зовнішній світ тілесних адекватій був клішований: втягнута талія, однакові спідниці, криноліни, пофарбовані перуки... Зараз виникає проблема керування підсвідомістю, яка, начебто, за Фрейдом, у всіх однакова" [11, 56]. Кінець ХІХ ст. запропонував різні змагання жінок за звання "найпривабливіша", "найвродливіша", "найкрасивіша" на різних конкурсах. Боротьба за звання "найкрасивішої" була і раніше. У якості прикладу згадаємо Єлену Троянську і грецьку міфологію, але то було зовсім інше змагання. Адже, ще і наприкінці ХІХ ст. ніхто б не вигадав такого, що постає на початку ХХІ ст. на ниві індустрії "краси". Якщо раніше були станові ідеали краси (ідеал селянки і селянина відрізнявся від дворянських еталонів: міцна, працююча і витривала селянка була контрастом тендітної, іноді блідої та ніжної дворянки), обумовлені практичними вимогами життя (щоб гарно працювати у полі потрібні нехуді руки, міцні стегна, розвинені м'язи ніг тощо) [18, 68–73; 20; 21]. Про це чимало писали останні два сторіччя (М. Чернишевський та інші).

У ХХ ст. постало питання універсальності тілесної краси. Звідси конкурси "міс" певних міст, країн і, навіть, Всесвіту. Проте за цією універсальністю постала диференціація та професіоналізація. Звідси люди "певної" (професійної, вікової тощо) краси. Яскравий приклад – конкурси (точніше, змагання і боротьба) культуристів ("Міс Олімпія", "Містер Олімпія" тощо). Окремо постала локальна (обумовлена місцевими традиціями тощо), професійна (конкурси на певних підприємствах, установах, організаціях), вікова (дитячі, підліткові, молодіжні, навіть середнього і поважного віку), етнічна (у тому числі у її додатках чи трансформаціях – білятілесна: конкурси національних костюмів, прикрас, зокрема, намист тощо), специфічна (серед людей з різними обмеженими можливостями) та інша краса ("краса"?), та її похідні (краса певної частини тіла, наприклад, краса жіночих ніг або волосся, конкурси педикюрів, візажу, боді-арту, краса рухів та інші). У ХХ ст. відбулись докорінні зміни не лише у науці та техніці, але і у багатьох естетичних ідеалах та стереотипах культури, серед них і питання тілесності. Хіба можна уявити професійних жінок-атлеток, які демонструють виключно м'язи у ХІХ ст.? Так, жінки-атлетки були, але це було майже дивом і "зустріти" їх було можливо хіба що у цирках. А конкурси краси, особливо, якщо йдеться про конкурси (у тому числі й так званої краси) у професійному (культуризм як своєрідна культура – мускульна – тіла) або у певному екіпіруванні (дефіле тощо)? Чи навіть топлес [19; 20].

Поширення конкурсів та змагань різної "краси" – це особливості останніх 50–80 років, особливо у СНД, Європі, Північній Америці. Все це, з одного боку, сприяло стандартизації та уніфікації ідеалів, а з іншого, навпаки, розпорошенню і розмиванню усталених ідеалів краси. Поняття жакливого, неестетичного, зокрема потворності тіла теж стало видозмінюватись. Навряд чи б у ХІХ ст. хтось радо вітав дівчат з накладними хвостами, а чоловіків – зі штучними рогами (працювали стереотипи нечистої сили, зради тощо). Потрохи розмежування норм призводило до зовсім неприйнятних ще навіть у радянські часи варіантів: відвертої естетизації протиприродного, оспівування жакливого, сприйняття "красивого" збочення (трансовітати тощо). Замість відносно усталених (станових, класових та інших групових) з'являються локальні, навіть фрагментарні ідеали тілесності (це не просто

індивідуалізація, а, скоріше, навпаки, міні-групізація; наприклад, панки, хіпі тощо). Окремо – специфічні вікові конкурси "міс", "місіс" і т.п. Штучні майже всепланетарні ідеали краси і подальші намагання дівчат стати як лялька Барбі (певна "барбізація" свідомості, а через неї і "барбізація" тілесності, включаючи оперування з іноді сумнівними наслідками після роботи скальпеля) призводили до розвитку альтернатив (конкурси дам у тілі тощо) [5; 15; 27; 28; 29].

Безперечно, чимало радянських моделей заслуговують на критику. Проте все ж таки хіба не було величі у образі селянки з серпом і робітника з молотком (робота В. Мухіної у Москві "Робітник і колгоспниця"). У СРСР було не до західного гламуру (у країні Рад не було навіть сексу і буржуазної моди, хоча був процес відтворення громадян і своя – соціалістична, класова, – радянська мода; навіть були будинки моди). У Радянському Союзі існували обмеження субкультури тілесності (інформаційно-агітаційні компанії проти західного бодібілдингу, мужчоподібних дівчат тощо). Здорова радянська людина мала бути всебічно і гармонійно розвинена. Вона мала бути прекрасна у душі (комуністична мораль і свідомість, зокрема життя у відповідності до Кодексу будівника комунізму) і досконала тілесно (виконання норм ГТО тощо) [5; 15; 20; 21; 28; 29].

XX ст. призвело до швидких трансформацій. Кожне десятиріччя (та іноді і частіше) на своє уподобання "вдосконалювало" естетичні смаки. Одяг все ближче наближався до "костюму Єви", змінювались цінності і стереотипи. Чоловіча краса "стрибала" від слабенького, беззахисного інтелігента у окулярах (згадаємо фільм "У джазі лише дівчата" тощо) до міцних атлетів з обсягом біцепсів ледь не у 100 сантиметрів. Час знову довів, що краса тілесності – це річ доволі відносна. Часто люблять не реальну людину, а її образ, дії (вчинки і т.д.), частини тіла (очі, волосся, обличчя тощо). Навіть серед дуже близьких зіркових сфер діяльності однієї країни (ведучі, актори і співаки) ми бачимо іноді доволі різні вимоги і потреби. Навряд чи стероїди і анаболіки "допоможуть" дикторам і ведучим або співакам "тримати" аудиторію, навіть серед акторів це не завжди потрібно. Хіба можна порівняти А. Шварцнеггера і О. Табакова? Конкурси краси "містер" чогось неможливі без м'язів, але чомусь "містери" навіть ментально близьких країн (США, Італія і т.д.) не дуже схожі (якщо не враховувати груди структурованого м'яса у їх тілах) [20].

Питання феномена тілесності у культурологічному вимірі доречне у зв'язку не стільки з природними трансформаціями тіла (атлетизм тощо), скільки з технічними його трансформаціями (приєднання до ЕОМ, "типізація", "кіборгізація" як шлях до постлюдства, кріобіологія і кріомедицина, ідеї воскресіння тощо) [15; 16; 18; 19; 20; 24; 27; 28; 29; 36], обумовленими рівнем розвитку знань, свідомості, а головне – культури (вона є основою не лише гуманітарного розвитку).

Отже, ми стисло торкнулися висвітлення проблем культурологічного осмислення феномена тіла і тілесності, з'ясувавши, що серед актуальних проблем культурології постають питання про відносну доцільність застосовування поняття "субкультура" до царини окремих суб'єктів та їх атрибутів на прикладі "трансформованої" тілесності (культуристи, жертви пластичної хірургії, різні трансформатори тіл тощо) [2; 7; 9; 15; 17; 27; 29]. Отже, важлива проблема – питання субкультури тіла і тілесності, адже без людського тіла немає і не може бути розвитку культури, науки, техніки і прогресу.

Література

1. Бакиров А. Как управлять собой и другими с помощью НЛП / Анвар Бакиров. – М. : Эксмо, 2008. – 416 с.
2. Быховская И. М. Человеческая телесность в социокультурном измерении: традиции и современность : монография. / И. Быховская. – М. : ГЦИФК, ОС РАН, 1993. – 179 с.
3. Быховская И. М. "Человек телесный" в социокультурном пространстве и времени (очерки социальной и культурной антропологии) / И. Быховская. – М. : Физкультура, образование и наука, 1997. – 209 с.
4. Быховская И. М. Homo somatikos: аксиология человеческого тела / И. Быховская. – М. : Эдиториал УРСС, 2000. – 208 с.
5. Замошанский И. И. Телесность как смыслообразующий фактор культуры : дисс. ... кандидата философских наук : 09.00.11 / Замошанский Иван Игоревич. – Екатеринбург, 2007. – 141 с.
6. Зинченко В. П. О человеческой душе и плоти / В. П. Зинченко, В. А. Подорога // Знание, понимание, умение. – 2005. – № 1. – С. 34–43.
7. Костира І. О. Сучасні політико-ідеологічні пріоритети управління культурою в Україні : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Інна Олександрівна Костира ; Київ. нац. ун-т культури і мистец. – К. : Макрос, 2011. – 235 с.
8. Круткин В. Л. Онтология человеческой телесности: (философские очерки) / В. Л. Круткин. – Ижевск : Изд-во Удмурт. ун-та, 1993. – 172 с.
9. Легенький Ю. Г. Дизайн одежды : посібник / Ю. Г. Легенький. – К. : КНУКиМ, 2008. – 374 с.
10. Легенький Ю. Г. Культурология изображения (опыт композиционного синтеза) / Ю. Г. Легенький. – К. : ГАЛПУ, 1995. – 412 с.

11. Легенький Ю. Г. Эстетика (опыт апофатической дескрипции) / Ю. Г. Легенький. – К. : КНУКиИ, 2007. – 600 с.
12. Лихачев Д. С. Избранные работы: в 3 т. Человек в литературе Древней Руси / Д. С. Лихачев. – Л. : Худ. лит., 1987. – Т. 3. – 520 с.
13. Михайлова Р. Д. Художня культура Галицько-Волинської Русі / Р. Д. Михайлова. – К. : Слово, 2007. – 490 с.
14. Науменко О. М. Становление и развитие административной субкультуры в Украине : дис. на соиск. научн. степ. канд. филос. наук. : спец. 09.00.03 / О. М. Науменко. – О., 2006. – 199 с.
15. Никитин В. Н. Человеческая телесность: онтогносеологический анализ : дис. на соиск. научн. степ. доктора филос. наук. : спец. 09.00.01 / Никитин Владимир Николаевич ; [Моск. пед. гос. ун-т]. – М., 2007. – 340 с. : ил.
16. Подорога В. Феноменология тела. Введение в философскую антропологию / В. Подорога. – М. : Ad Marginem, 1995. – 340 с.
17. Поплавський М. М. Як стати популярним та багатим. Версія Михайла Поплавського / М. М. Поплавський. – К. : Маркос, 2007. – 144 с.
18. Радзиевский В. А. Избранные произведения к 1025-летию Крещения Руси / В. А. Радзиевский. – К. : Логос, 2013. – 248 с.
19. Радзівський В. О. Нотатки з субкультури аномії : монографія / В. О. Радзівський. – К. : Логос, 2012. – 368 с.
20. Радзівський В. О. Про теорію та історію субкультур: нариси до субкультурології : монографія / В. О. Радзівський. – К. : Логос, 2013. – 276 с.
21. Радзівський В. О. Фітокультура та антианомія як елемент субкультури в ритуалах Середньовічної Русі: нотатки до фітокультурології та юридикокulturології : монографія / В. О. Радзівський. – К. : НАКККіМ, 2011. – 228 с.
22. Ребеко Т. А. Гендерная идентичность и репрезентация тела у женщин / Т. А. Ребеко // Психологический журнал. – 2010. – Т. 31. – № 1. – С. 15–31.
23. Ребеко Т. А. Субъектность и репрезентация тела / Т. А. Ребеко // Развитие психологии в системе комплексного человекознания. Часть 1. – М. : Изд-во "Институт психологии РАН", 2012. – С. 256–261.
24. Ринги А. Заморозки / Анастасия Ринги // ФОКУС. – 2010. – № 23 (185). – С. 40–42.
25. Рой Є. Є. Дипломатичний протокол, церемоніал і політес / Євгеній Рой. – К. : Логос, 2012. – 452 с.
26. Старков О. В. Криминальная субкультура : спецкурс / О. В. Старков. – М. : Волтерс Клувер, 2010. – 240 с.
27. Совичко Д. В. Молодежь России : образовательные системы, субкультуры, исправительные учреждения / Совичко Д. В., Полянин Н. А. – М. : Московский психолого-социальный институт, 2009. – 268 с.
28. Телесность человека: междисциплинарные исследования : [сб. ст.] / Филос. о-во СССР и др. ; [отв. ред. В. В. Николаева, П. Д. Тищенко]. – М. : ФО СССР, 1991. – 159 с.
29. Цой М. И. Эволюция концептов телесности человека (философско-антропологический аспект) : дис. на соиск. научн. степ. канд. филос. наук. : 09.00.13 / Цой Марина Ильинична ; [ГОУВПО "Тульский государственный педагогический университет"]. – Тула, 2009. – 154 с.
30. Чеснов Я. В. Телесно-витальное знание / Я. В. Чеснов // Традиционная этническая культура и народные знания : материалы междунар. конф. – М., 1994. – С. 138–139.
31. Чеснов Я. В. Тело в облачении одежды / Я. В. Чеснов. // Лекции по исторической этнологии. – М., 1998. – С. 209–232.
32. Шакирьянов М. М. Преступные традиции среди осужденных в исправительных учреждениях и борьба с ними : дис. на соиск. научн. степ. канд. юрид. наук. : 12.00.08 / М. М. Шакирьянов. – СПб., 2004. – 284 с. – С. 134–213.
33. Шакун В. І. Влада і злочинність : монографія / В. І. Шакун. – К. : Пам'ять століть, 1997. – 226 с.
34. Шакун В. І. Суспільство і злочинність : монографія / В. І. Шакун. – К. : Атіка, 2003. – 784 с.
35. Шакун В. І. Урбанізація і злочинність : монографія / В. І. Шакун. – К. : Видавництво Української академії внутрішніх справ, 1996. – 256 с.
36. Яременко С. Н. Внешность человека в культуре / С. Н. Яременко. – Ростов н/Д., 1997. – 287 с.
37. Rebeko T. A. Mental model of femininity and relation to skin / Psychology in Russia. State of the art. Ed. By V. P. Zinchenko, V. F. Petrenko. – Moscow, 2008. – P. 211–223.

References

1. Bakirov A. Kak upravlyat soboy i drugimi s pomoschyu NLP / Anvar Bakirov. – М. : Eksmo, 2008. – 416 s.
2. Byihovskaya I. M. Chelovecheskaya telesnost v sotsiokulturnom izmerenii: traditsii i sovremennost : monografiya. / I. Byihovskaya. – М. : GTsIFK, OS RAN, 1993. – 179 s.
3. Byihovskaya I. M. "Chelovek telesnyiy" v sotsiokulturnom prostranstve i vremeni (ocherki sotsialnoy i kulturnoy antropologii) / I. Byihovskaya. – М. : Fizkultura, obrazovanie i nauka, 1997. – 209 s.
4. Byihovskaya I. M. Homo somatikos: aksiologiya chelovecheskogo tela / I. Byihovskaya. – М. : Editorial URSS, 2000. – 208 s.

5. Zamoschanskiy I. I. Telesnost kak smyisloobrazuyuschiy faktor kulturyi : diss. ... kandidata filosofskih nauk : 09.00.11 / Zamoschanskiy Ivan Igorevich. – Ekaterinburg, 2007. – 141 s.
6. Zinchenko V. P. O chelovecheskoy dushe i ploti / V. P. Zinchenko, V. A. Podoroga // Znanie, ponimanie, umenie. – 2005. – № 1. – S. 34–43.
7. Kostyrya I. O. Suchasni polityko-ideologichni priorytety upravlinnya kulturoyu v Ukraini : navch. posib. dlya stud. visch. navch. zakl. / Inna Oleksandrivna Kostyrya ; Kyiv. nats. un-t kulturi i mystets. – K. : Makros, 2011. – 235 s.
8. Krutkin V. L. Ontologiya chelovecheskoy telesnosti: (filosofskie ocherki) / V. L. Krutkin. – Izhevsk : Izd-vo Udmurt. un-ta, 1993. – 172 s.
9. Legenkiy Yu. G. Dizayn odyagu : posibnik / Yu. G. Legenkiy. – K. : KNUKiM, 2008. – 374 s.
10. Legenkiy Yu. G. Kulturologiya izobrazheniya (opyit kompozitsionnogo sinteza) / Yu. G. Legenkiy. – K. : GALPU, 1995. – 412 s.
11. Legenkiy Yu. G. Estetika (opyit apofaticheskoy deskriptsii) / Yu. G. Legenkiy. – K. : KNUKiM, 2007. – 600 s.
12. Lihachev D. S. Izbrannyye raboty: v 3 t. Chelovek v literature Drevney Rusi / D. S. Lihachev. – L. : Hud. lit., 1987. – T. 3. – 520 s.
13. Myhaylova R. D. Hudozhnya kultura Galytsko-Volynskoi Rusi / R. D. Myhaylova. – K. : Slovo, 2007. – 490 s.
14. Naumenko O. M. Stanovlenie i razvitie administrativnoy subkulturyi v Ukraine : dis. na soisk. nauchn. step. kand. filos. nauk. : spets. 09.00.03 / O. M. Naumenko. – O., 2006. – 199 s.
15. Nikitin V. N. Chelovecheskaya telesnost: ontognoseologicheskyy analiz : dis. na soisk. nauchn. step. doktora filos. nauk : spets. 09.00.01 / Nikitin Vladimir Nikolaevich ; [Mosk. ped. gos. un-t]. – M., 2007. – 340 s. : il.
16. Podoroga V. Fenomenologiya tela. Vvedenie v filosofskuyu antropologiyu / V. Podoroga. – M. : Ad Marginem, 1995. – 340 s.
17. Poplavskiy M. M. Yak staty populyarnym ta bagatym. Versiya Myhayla Poplavskogo / M. M. Poplavskiy. – K. : Markos, 2007. – 144 s.
18. Radzievskiy V. A. Izbrannyye proizvedeniya k 1025-letiyu Krescheniya Rusi / V. A. Radzievskiy. – K. : Logos, 2013. – 248 s.
19. Radzievskiy V. O. Notatky z subkulturyi anomii : monografiya / V. O. Radzievskiy. – K. : Logos, 2012. – 368 s.
20. Radzievskiy V. O. Pro teoriyu ta Istoriyu subkultur: narysy do subkulturologii : monografiya / V. O. Radzievskiy. – K. : Logos, 2013. – 276 s.
21. Radzievskiy V. O. Fitokultura ta antianomiya yak element subkulturyi v rytualah Serednovichnoi Rusi: notatky do fitokulturologii ta urydykokulturologii : monografiya / V. O. Radzievskiy. – K. : NAKKKiM, 2011. – 228 s.
22. Rebeko T. A. Gendernaya identichnost i reprezentatsiya tela u zhenschin / T. A. Rebeko // Psihologicheskyy zhurnal. – 2010. – T. 31. – № 1. – S. 15–31.
23. Rebeko T. A. Subektnost i reprezentatsiya tela / T. A. Rebeko // Razvitie psikhologii v sisteme kompleksnogo chelovekoznanija. Chast 1. – M. : Izd-vo "Institut psikhologii RAN", 2012. – S. 256–261.
24. Ringi A. Zamorozki / Anastasiya Ringi // FOKUS. – 2010. – № 23 (185). – S. 40–42.
25. Roy E. E. Dyplomatychniy protokol, tseremonial i polites / Evgeniy Roy. – K. : Logos, 2012. – 452 s.
26. Starkov O. V. Kriminalnaya subkultura : spetskurs / O. V. Starkov. – M. : Volters Kluver, 2010. – 240 s.
27. Sovichko D. V. Molodezh Rossii : obrazovatelnyie sistemyi, subkulturyi, ispravitelnyie uchrezhdeniya / Sovichko D. V., Polyanin N. A. – M. : Moskovskiy psikhologo-sotsialnyiy institut, 2009. – 268 s.
28. Telesnost cheloveka: mezhdistsiplinarnyye issledovaniya : [sb. st.] / Filos. o-vo SSSR i dr. ; [otv. red. V. V. Nikolaeva, P. D. Tischenko]. – M. : FO SSSR, 1991. – 159 s.
29. Tsoy M. I. Evolyutsiya kontseptov telesnosti cheloveka (filosofsko-antropologicheskyy aspekt) : dis. na soisk. nauchn. step. kand. filos. nauk : 09.00.13 / Tsoy Marina Ilinichna ; [GOUVPO "Tulskiy gosudarstvennyiy pedagogicheskyy universitet"]. – Tula, 2009. – 154 s.
30. Chesnov Ya. V. Telesno-vitalnoe znanie / Ya. V. Chesnov // Traditsionnaya etnicheskaya kultura i narodnyie znanija : materialy mezhdunar. konf. – M., 1994. – S. 138–139.
31. Chesnov Ya. V. Telo v oblachenii odezhdy / Ya. V. Chesnov. // Lektsii po istoricheskoy etnologii. – M., 1998. – S. 209–232.
32. Shakiryaynov M. M. Prestupnyie traditsii sredi osuzhdennyih v ispravitelnyih uchrezhdeniyah i borba s nimi : dis. na soisk. nauchn. step. kand. yurid. nauk : 12.00.08 / M. M. Shakiryaynov. – SPb., 2004. – 284 c. – S. 134–213.
33. Shakun V. I. Vlada i zlochinnist : monografiya / V. I. Shakun. – K. : Pamyat stolit, 1997. – 226 s.
34. Shakun V. I. Suspilstvo i zlochinnist : monografiya / V. I. Shakun. – K. : Atika, 2003. – 784 s.
35. Shakun V. I. Urbanizatsiya i zlochinnist : monografiya / V. I. Shakun. – K. : Vydavnytstvo Ukrainskoi akademii vnutrishnih sprav, 1996. – 256 s.
36. Yaremenko S. N. Vneshnost cheloveka v kulture / S. N. Yaremenko. – Rostov n /D., 1997. – 287 s.
37. Rebeko T. A. Mental model of femininity and relation to skin / Psychology in Russia. State of the art. Ed. By V. P. Zinchenko, V. F. Petrenko. – Moscow, 2008. – P. 211–223.

Радзієвський В. А. Осмысление феномена телесности в культурологическом измерении

В статье анализируется культурология телесности и субкультуры тела. В частности, речь идет о языке тела, особенностях жестов и поз. Особое внимание уделено культурологии телесности как неотъемлемой составляющей культуры и бытия. По мнению автора, целесообразно не только изучать вопросы тела как такового или проблемы телесности в целом, но и исследовать отдельные субкультуры, связанные с телом, к которым можно отнести культуризм, атлетизм, явления моды (стандарты, модели, анорексия и т.д.).

Ключевые слова: культура, субкультура, культурология, субкультура тела, красота тела, эстетика, язык тела, жесты, позы, категории эстетики, возвышенное, прекрасное.

Radziyevskyy V. Understanding the phenomenon of physicality in the dimension culturological

In the article the body of the culturology and the body of the subculture is analyzed. Special attention is paid to the language of the body, the peculiarities of postures and gestures. The body culturology is viewed as integral part of culture and existence. The author thinks that it is important to address not only the issues of the body, but also the issues related to some subcultures of the body, to which belongs the following: body building, athleticism, phenomena of fashion (standards, models, anorexy, etc.).

Nowadays, the problem of physicality in terms of the culturological dimension appears as relevant, including in the context of information about brain transplants, robotics physicality, change the appearance of strange people and non-traditional forms of life (defrost, cloning, "growing" cells and even body parts, etc.). The vast majority of people can not be indifferent to the various "physical" issues and problems.

For the issues of subcultures physicality in the context of culture briefly addressed some domestic and foreign scholars, but still in culturological sense of this phenomenon deserves much more attention

The purpose of the article – understanding the physicality of culturological sense, consideration of cultural and aesthetic features of the human body, the analysis of individual modes and dominant physicality.

The objectives of the study raises questions about the relative feasibility of applying the concept of "subculture" to the realm of individual entities and their attributes for example "transformed" physicality (builders, customers plastic surgery, various bodies transformers, etc.). Because the body is a complex phenomenon with its own specific variety (natural growth and decay, disease, borderline and other "unnatural" condition, etc.) and physicality as a unique phenomenon and sociocultural dominant cause cultural, philosophical and other discussions (both original, but nevertheless yet the phenomenon of corporeality original problem).

Bodily originality prevents the established limits can produce beautiful, grand, great and wonderful. They are not only relative, but also "false" (relative to other past and future) and "false" (on some models of other nations). It is a question of philosophy, aesthetics, ethics (loyalty, sincerity, consistency), and finally the problems preferences and tastes (some subcultures) and others. Chance to lead the transformation of humanity that arise quasi humanity, pair humanity, half monsterty, mutation and artificial, electronic, biometric and transgenic humanity. Hence – half people, humanoid robots, cyborgs, avatars, biometric and cybernetic human androids and henoyidy, terminators, implants, hybrids, various "lobster" chyponosy, monsters and more. And so the relevant subcultures (syntolova etc.) and other disorders of the nature and characteristics of human physicality, followed by the emergence posthumanity (including nonhumanity, antihumanity etc.). Of particular importance to us seems best appeal to the Chinese experience of the early twenty-first century. (genetic engineering, eugenics, etc.), but must dominate traditional norms, ideals and values.

In culturological discourse to understanding of the phenomenon of physicality as a kind of dominant. Subcultures physicality – it all ties, manifestations and effects of the body (clothes, jewelry, body image, all supplementing it, set the "second body", etc.). The issue of body image and imagery of physicality (requiring thorough investigation and delineation) – is a complex topic that is related to problems subcultures body and physicality, as well as other related matters (and ideal body, etc.). However, as a body has many criteria, trends and schools to study it. Cultural analysis must first accumulate, coordinate and organize at least the major ones.

Subcultures physicality over the millennia has experienced significant transformation. There was no two identical individuals, but we are all human beings, so close to each other are similar and identical. It may be noted that the variability and sustainability of culture physicality caused, at least, cultural and historical circumstances and specific spatial factors. Hence people are "certain" (professional, age, etc) beauty. A striking example – contests (specifically, race and wrestling) builders ("Miss Olympia", "Mr. Olympia", etc.). In the twentieth century has undergone radical changes in many aesthetic ideals and stereotypes of the culture, including the question of physicality. Question of the phenomenon of corporeality in terms culturological appropriate due not only to natural transformations of the body (athleticism, etc.), but also its technical transformation (entry into computers, "typing", "cyborging" as a way to posthumanity, Cryobiology and cryomedicine, ideas resurrection etc.), due to the level of knowledge, awareness, and most importantly – the culture (which is the basis not only of humanitarian development).

In this paper we briefly touched coverage of cultural understanding of the phenomenon of the body and physicality, finding out that among the urgent problems of culture raises questions about the relative feasibility of applying the concept of "subculture" to the realm of individual entities and their attributes for example "transformed" physicality (bodybuilders, victims of plastic surgery, various bodies transformers, etc.). Therefore, an important issue is the question of subculture of the body and physicality, because without the human body, can not be development of the culture, science, technology and the progress.

Key words: culture, subculture, culturology, body subculture, body beauty, aesthetics, the language of body, gesture, posture, aesthetics category, the sublime, the beautiful.